

minden nehézség nélkül, — a eezuzavonalakat kitörlik s a kivágott részeket méretüknél 2—2 mm-rel nagyobb színes selyempapírral beragasztják. Több szín ritmikus ismétlődésével átnézetben igen jó színhatást kaphatunk. Különböző színek egymásra ragasztásával színskálánk nagy mértékben bővül.

Hasonló eljárással készíthetünk görbevonalú idomokat, magyar motívumokat, egyéb stilizált mintákat.

Jóval nehezebb a betűk kivágása. Munkánkhoz ugyancsak hálózatot rajzolunk. Ha igazán tiszta munkát akarunk, a hálózatba a betűket fordítva rajzoljuk. Ha a munka elkészült, a hálózat eltávolítása után megfordítva, a másik oldalról szemléljük. Bélelés nem szükséges, az aktuális felíratokon azonban sokat emel. Végső fokon zárt díszítményeket képezhetünk új, vagy a tanult motívumokból s a minta természete szerint egy, vagy több színnel bélelhetjük.

Az így elkészült munkák kitűnően felhasználhatók, mint *ablaktranszparens* az iskolai életben, így pl. iskolai ünnepélyek, kiállítások, színielőadások alkalmával, s aktuális, vagy dekoratív voltukkal megfelelő kivitel esetén igazán frappánsan hatnak. Feltétlenül fejlesztik az általános kézügyességet, rendre, pontosságra, tisztaságszeretetre nevelnek és fejlesztik a jóízlést.

Az iskolából kikerülő tanuló pedig nem csupán készségeket visz magával az életbe, hanem ismereteit mint iparos, vagy kereskedő a kirakatok rendezésében, transzparens reklámok készítésével, vagy akár mint szobafestő, patronok vágásával maradék nélkül felhasználhatja.

Izsák Gyula Endre.

IRODALOM—KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK — LAPSZEMLE — HIREK

IRODALOM

Weszely Ödön: A korszerű nevelés alapelvei. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1935. 556 lap, 14 ábrával s a szerző arcképével.

Aki Weszely Ödönt életében személyesen ismerte, ezen utolsó nagy művével kapcsolatban még inkább az alatt a benyomás alatt kell, hogy álljon, ami Weszely egész „életdrámájából“ szinte kényszerítő erővel világít elénk: ez az élet a folytonos küzdelmek, be nem teljesült vágyak és posthumus sikerek láncolata volt. Ez az élet gazdag fordulatokban, de a szerencsésebb fordulatok mindig csak elkésve, szinte „felvonásközben“ lepték meg a játékost, a hőst, Weszely Ödönt. Amire törekedett, — pedig mindig nagy célok lelkesítették s ösztönözték, — az rendszerint vagy csak félig, vagy megkésve

lett számára valóság; sok ajtó akkor csapódott be előtte, amikor éppen a kilincse akarta tenni a kezét. Volt benne valami tragikum, ahogyan Weszely előbb a pozsonyi, majd a budapesti egyetem hön öhajtott tanszékére jutott; mikor vágyai teljesedésbe menni látszottak, mikor a Hesperidák aranyalmái felé nyújtotta kezét, akkor a vágy illúzióknak bizonyult s az almák elérhetetlenek maradtak . . . A pozsonyi egyetem száműzött lett, mielőtt volna működhetett volna s a budapesti egyetemen Weszely székfoglalóját — temetése követte gyors ütemben. Ez a szenvedelmes küzdelem s törekvés s az „occasions manquées“, az elszalasztott (vagy előle délibábként futó) „alkalmak“ sorozata kétségtelenül bizonyos tragikus árnyékot vet Weszely életére s működésére. Kétségtelen, hogy W. tragikumának voltak az ő egyéniségében gyökerező forrásai is, — nem csupán a sorsban. Ilyen volt pl. a kitzűzött életcélok s a hozzájuk vezető képességek bizonyos aránytalansága. W. nem tartozott a „zseniális“ szellemi alkotók közé, inkább a szorgalmas és folyton újra-tájékozódó munkás benyomását keltette. Főképen nem volt erős oldala a dolgoknak, s a nevelésnek filozófiai szemlélete. A szellemi tevékenységnek három típusa: a hangya, a pók és a méh közül őreá a sok adatot gyűjtő, empiriás, de nem az új rendszert alkotó lelkialkat a jellemző. E fogyatékoságot ő nem ismerte el magában soha; „kompenzálni“ is igyekezett és ennek a kompenzáló törekvésnek egyik megnyilvánulása volt a panaszkodás, a „kverulancia“, a folytonos sértődöttség és hiszterioform érzékenység, mellyel a bírálatokat fogadta és a sors különböző fordulatait; ezeket mindig hajlandó volt igazságtalan üldöztetésnek értelmezni. Keserűségét csak a magánember hümora, kedves bonomiája és mérsékelt epikureizmusa enyhítette; műveiben azonban a szigorúbb etikai világszemléletet mindig esorbíthatlanul érvényesítette.

Jellemző, hogy legnagyobb munkája, életének fő műve is, melyet e helyen ismertetnünk kell, szintén szerzőjének halála után látott napvilágot. Pedig mennyire készült e mű kiadására! A legújabb irodalmat is folyton, lankadatlan szorgalommal szövögette bele könyvébe, mely lényeges elemciben már 30—40 év óta készen állott. Az ünneplés és az elismerés tehát ismét „egy tempóval“ elmaradt; halála után alig néhány hónappal kell szólnunk az örökké elégedetlen — s önmagával befelé szintén elégedetlen, — Weszely életművéről; s legyen megengedve most, ezekben az emlékezésnek is szánt sorokban, hogy ünneplés, és részletkritika helyett, néhány nagy vonásban jellemezzük Weszelyt, a pedagógiai író.

Első jellemző vonásául emeljük ki az *egyetemességre való törekvést*. Weszely a neveléstudomány minden kérdését felszínén tartja, a neveléstudomány vajdó helyzetét, a tudományok között elfoglalható, de vitatott helyét ép úgy figyelemmel kíséri, mint az erkölcstanhoz, filozófiához, lélektanhoz, szociológiához, kultúrfilozófiához, és más tudományokhoz való viszonyát.

Ezekre a kérdésekre a maga józanul-mérlegelő óvatos módján oly válaszokat ad, melyekben a franciák világosságát, az angolszász értelem józanágát egyesíteni törekszik a német gondolkodás rendszerességével. — Egyetemességre való irányulását az idegen és magyar irodalom széleskörű, mondhatnók: kimerítő ismerete is példázza.

Másodsorban jellemzi W. működését a *korszerűség szempontja*. Egyik

első és nagyjobb szabású munkája szintén ezt a címet viseli: „*A modern pedagógiai útjai*“; megjegyezhetjük, hogy ez a cím sok vitára adott alkalmat megjelenése idején, mikor a magyar pedagógiai irodalom uralkodó csillagzata Fináczy Ernő volt. Fináczy a maga klasszicizmusának és herbartizmusának fellegrábjából kétkedve fogadta a magántanárságra törekvő fiatal írónak kissé merész című könyve s felvetette a kérdést: vajjon miben áll a „modern“ pedagógia? Weszely nemcsak említett művében, hanem a későbbiekben is újra megismétlődő válaszokat adott a kérdésre: igyekezett a *korszerűséget* szembeállítani a herbarti rendszerhez rögződő pedagógiával. A korszerűségről, mint alapkövetelményről így tesz vallomást a jelen könyvében: „Bár mindig a jövő számára nevelünk, voltaképp mégis minden nevelésnek korszerűnek kell lennie, mert minden nevelés csak a maga korának kultúráját adhatja át, . . . , hogy a jövő nemzedék azután tovább fejlődve tovább fejlessze ezt a kultúrát“ (8. l.).

Harmadik kiemelkedő vonás Weszely tudományos jellemképében a *lélektan és gyermektanulmány* fontosságának hangsúlyozása elvben, és a részletek nyújtásában egyaránt. Mint minden gondolkodó, ő is észrevette, hogy a pedagógia tudományelméleti (vagyis a tudományok rendszerében elfoglalt) helye és alapjellege két szempont vitáján dől el, vagyis azon, vajjon a „naturalisztikus“, leíró, a gyermek s növendék természetét alapul vető irányzatot követjük-e, vagy a „normatív“ pedagógia hívei vagyunk-e (mely az értékeket, nevelési célokból vezeti le a módszert), — vagy pedig a kettő egyensúlyára és összhajjára építjük-e az autonóm, önálló pedagógiai tudomány épületét? Weszely kortársait s elődjait fölülmúlja a gyermektanulmány és a lélektan hangsúlyozásában s ebben is a „korszerűség“ követelményének hódol.

A részletekbe menő kritika egy könyvismertetés keretében szinte lehetetlen vállalkozás volna egy oly terjedelmes és minden pontjában egyéni állásfoglalásokat tartalmazó könyvvel szemben, mint amilyen Weszely életműve. Meg vagyunk győződve, hogy ez a kritika nem is fog elmaradni. Nem maradhat el már azért sem, mert W. könyve voltaképp kézikönyv is, lexikon-szerű, enciklopédiászerű mű, melyben tájékozódás végett sokszor fogunk kutatni. A jelen és jövő pedagógiai irodalmában a pedagógusaink, íróink bizonyosan állást fognak foglalni Weszely tételei mellett, vagy ellenük s így az idő maga fel fogja állítani a nagy mű végső mérlegét. Fogyatékoságai (pl. a lélektani részletekben, a filozófiai megalapozásban) ki fognak tűnni épúgy, mint értékei s maradandó eredményei. Az idő nagyító üveg alá helyez mindent, ami a jelen embere előtt, épen a történelmi távlat hiánya miatt differenciálatlan, homályos és zavaros lehet; bizonyos értelemben jobban megismerhetjük a mutat, mint a kézzelfogható jelent. A jövő irodalma, mely minden bizonnyal meg is fog termékenyülni Weszely munkásságának hatása alatt, fog majd teljes igazságot szolgáltatni az elköltözöttnek.

Várkonyi Hildebrand dr.

Bognár Cecil: Pszichológia. (Szent István-Társulat 1935. 344. lap. Ára 6.40 P.)

A pszichológia az utóbbi évtizedek folyamán hatalmas léptékkal haladt előre. Irodalmunkban már több mint egy évtizede hiányzott egy újabb össze-